

A SZENTATYA HOMÍLIÁJA A BÉKE VILÁGNAPJÁN

Santa Maria Maggiore, 1978. jan. 1.

Bevezetőjében a pápa hangoztatta, hogy minden békevilágnap mintegy óhaj és ígéret a polgári év kezdetén. A keresztényeknek közös erőfeszítéssel kell imádkozni és munkálkodni a békéért. Az egyes évekre kijelölt jelszó mindig kiegészíti az előzőket, mint egy-egy új téгла a béke épületében.

Ennek a szentmisének uralkodó gondolatát két szó fejezi ki: Mária és a béke.

Nincs-e kapcsolat Mária istenanyasága és a béke között, amelyet éppen az ő ünnepén ünnepelünk? Ez a kapcsolat nem esetleges. Valósága és gyümölcssei Krisztus egyházának egész dogmatikus, patrisztikus, teológiai és misztikus kincsében gyökereznek.

Ha pedig megvan ez a megfelelés Mária istenanyasága és a béke között, akkor milyen viszony áll fenn az istenanyaság és az 1978-as békevilágnap témája: az erőszak visszautasítása között?

Igen, itt is megvan a kapcsolat.

A kérdést tanulmányozó egyre több teológiai és exegetikai fejtegetés mindig jobban napvilágra hozza ezt a maga szempontjából. E tanulmányok következtetései egybehangzanak az emberek spontán ítéletével.

Az erőszakot többféleképpen vizsgálhatjuk. Akár — mint az erre a napra kiadott legutóbbi üzenetünkben tettük — kollektív, nemzetközi oldaláról, vagyis a fenyegető modern háború oldaláról, annak „mindenestül esztelen jellegével”, „abszurdításával”, az űrháború szomorú hipotézisével, — akár a növekvő bűnözés szenvedélyes erőszakának sokféle megjelenésében, vagy a rendszerré vált közéleti erőszak alakjában. Mindenképpen egy alapvető kérdés merül fel: melyek ennek a magatartásnak és az ezt ösztönző gondolatoknak, érzelmeknek az okai?

Többször említettük ezeket az okokat előző üzeneteinkben, különösen a lefegyverzésről és az élet védelméről szólóban.

Ma délelőtt csak egyet említünk: azt a sokkot, amelyet az elembertelenítő létföltételek váltanak ki a társadalomban (vö. GS 27).

Az ilyen létföltételek különösen a fiatalság körében frusztrációt váltanak ki, az pedig erőszakra és agresszivitásra vezet a jelenlegi társadalom bizonyos szerkezetei és viszonyai ellen, amelyek egyszerű szenvedőlegesen eszközökké akarnák silányítani őket.

Ösztönös vagy szervezett kontesztálásuk nem csupán ezeknek a kínos helyzeteknek következményeire vonatkozik, hanem az egész társadalomra, amely

„dúskál anyagiakban, jóllakott és élvezethajhászó, de nélküli a magasabb eszmét, amelyek értelmet és értéket adnak az életnek“ (1968. dec. 20-i karácsonyi üzenet); egyszerűen: deszakralizált, lélek nélküli, szeretet nélküli társadalom.

Hiszen igen gyakran kik ezek az erőszakosok, akiknek félelmet, iszonyatot kiváltó cselekedeteitől kötelességszerűen tartozunk megvédelmezni emberi társadalmunkat? Igen gyakran, nagyon is gyakran az elfelejtettek, a társadalom szélére szorultak, a megvetettek követik el ezeket a túrhetero cselekményeket, azok, akiket nem szeretnek, vagy úgy érzik, hogy nem szeretik őket. Mőhőbban vágnak a vagyoni, mint az emberi kifejlődésre, tanúi és gyakran áldozatai az erősebbek igazságtalanságának, vagy politikai erőszaknak, — hogyne éreznék-e hát magukat „tékozló fiúknak“ abban a névtelen társadalomban, amely világra hozta, majd pedig gyakran magukra hagyta őket, szilárd értékcskála nélkül, röviden: iránytű és csillag, karácsonyi csillag nélkül?

Nem vágnak-e ezek az „árvák“ ebben a mostoha társadalomban szívük mélyén egy anyai társadalom után — s végső soron az egyetemes Anya hitből fakadó anyasága, Mária anyasága után?

Nem szól-e hozzájuk Krisztusnak a kereszten kimondott szava: „Asszony, íme a fiad“ (Jn 19,26-27) Szent János által: „Anyá, íme a fiaid“?

És nem nekik mondotta-e az Úr halála előtt: „Fiú, íme az Anyád“, olyan anyá, aki szeret benneteket, olyan anyá, akit szeretni kell, a szeretet társaságának csúcsán álló anyá?

Mint Istennek és a Megváltónak anyja (LG 53), az új Ádámé, akiben és aki által minden ember testvér (vö. Róm 8,29), Mária, az új Éva így minden élő anyja lesz, a mi nagyon szerető anyánk (LG 63, 56, 53). Az Egyházat képviseli jövővő világbeli beteljesedésében, és személyében megkezdte ezt a beteljesedést (LG 68). Itt új kép merül fel előttünk: Mária visszaverődése az Egyházon. Amint Szent Ágoston mondja: Mária „tükrözi a Szentegyház képét“. Minthogy Krisztus királynak, a béke fejedelmének anyja (Iz 9,6), ezáltal a béke királynője és anyja is. Amikor a II. vatikáni zsinat előszámlálja Mária címeit, sohasem választja őt el az Egyháztól.

Így az Egyháznak, az egész Egyháznak is Mária példájára kell mindig bensőségesebben élnie egyetemes anyaságát (vö. LG 64) az egész embercsalád iránt, amelyet deszakralizálódása az embertelenség útjára sodort.

Az Egyház, mint „Mater et magistra“, nem akarja a világ békéjét a világ nélkül vagy az ő helyében megalkotni. De amikor minden nemzet között hirdeti Isten Országát, „egyben kinyilatkoztatja az embernek saját létének értelmét“, tudva, hogy „aki Krisztust, a tökéletes embert követi, maga is emberebbé válik“ (GS 41).

És visszatérve Máriának, a béke Királynéjának gondolatára, szívesen emlékezünk meg arról, hogy tiszteletreméltó elődünk, XV. Benedek pápa ennek a

Máriát megillető címnek a tiszteletére az első világháború végén emlékművet vésetett neki ebben a bazilikában.

Senki se gondolja, hogy a Máriától hozott békét a félnépek vagy gyávák gyöngeségével és érzéketlenségével kellene összetéveszteni. Gondoljunk csak a Magnificatra, a máriás liturgia legszebb himnuszára, ahol Mária lelkes, bátor hangja erőt és merészséget ad a béke munkásainak: „Hatalmas dolgokat cselekszik karja, a fennhéjázó szíveket szétszórja; trónjokról erőket letaszít, és kicsinyeket magasra emel” (Lk 1,51-52). Máriára bízunk az egész világ békéjének ügyét. Különösen a kedves libanoni nemzetét, amely a béke eleven példája volt, és az erőszak végzetes spirálisába sodródott, nem annyira belső okokból, hanem egy olyan helyzet visszahatásaképpen, amely még nem találta meg az országban igazságos megoldását. Végül is főképpen ennek áldozata lett.

Ezen a békevilágnapon tehát buzdítunk benneteket, akik jelen vagytok, és minden hívőt, imádkozzatok „Libanon Nagyasszonyához” Libanonért, hogy sietesse fiainak kiengesztelődését, és a nemzet lelki, erkölcsi és anyagi megújulását.

Bárcsak a Közel-Keleten feltűnedezett béke-reménysugarak között egy tényező lenne a különböző libanoni csoportok kiengesztelődése és a népesség derűs együttélése; bárcsak lenne a kiengesztelődés példája és az erőszak visszautasítása az ország minden népének a részéről!

Elmélkedésünk befejezésekképpen sürgető felhívást kívánunk intézni minden gyermekünkhöz, egyenként mindegyikükhöz: igyekezzék mindegyikőtök megadni hatékony, nemeslelkű és hiteles hozzájárulását a világ békéjéhez. Mindenekelőtt azzal, hogy eltávolítja a szívéből az erőszak minden formáját, minden erőszakos érzést testvére iránt. Így már az egyetemes béke útjára értek, mert az az egyes emberek valódi békéjén alapul. Ha azt akarjátok, hogy az egész világon uralkodjék a béke, akkor uralomra kell juttatnotok szívetekben, családokban, házatokban, lakónegyedekben, városokban, országokban, nemzetekben. Akkor majd a többiek is megismerik annak vágyát és örömet, hogy derűs nyugalomban élhessenek, és azon dolgozhassanak, hogy ez a mérhetetlen jó mindenki vágya, igénye és birtoka legyen.

Különösen nektek mondjuk ezt, fiatalok, nektek, gyerekek, akik olyan nagy számal vagytok ma jelen ebben a bazilikában. A mostani békevilágnapra szóló üzenetünk végén is különösen hozzátok intéztük szavunkat, az egész világ gyermekeihez és fiataljaihoz, mert ti képesek vagytok rendkívüli mértékben megnyílni, örvendezve rendelkezésre állni; a felnőttek ezt már sajnos néha elfelejtették vagy elveszítették.

Gyermekek, ifjak, van szavatok nektek is. Friss, új, eredeti mondanivalóitok vannak, hogy a felnőttek tudtára adjátok őket. Mondjátok el a békének ezeket a szavait, ezt a „nemet az erőszaknak”, mondjátok energikusan, tiszta szívetek,

tiszta szemetek erejével, életörömtőkkel — de egy olyan világban való élet örömeivel, ahol „igazság, béke átöleli egymást” (Zsolt 85,11).

Gondolataitokban, viselkedésetekben legyen az elsőbbség mindig a szereteté, vagyis a megértésé, a jóakaraté, a mások iránti szolidaritásé. Szilárdítások meg meggyőződéses békeszereteteiket a személyes vagy közös imában; az eszmecserékben és elmélkedésekben, ahol mindig mélyebben igyekeztek megismerni Krisztust és megérteni üzenetét minden követelményével együtt; a szentségekben, mindenekfölött az eucharisziában, ahol maga Krisztus adja nektek a hitet, a reményt és különösen a szeretetet. Végül szilárdítások meg a Szűz Mária iránti gyermeki áhítatban.

Ha meggyőződésetek szolid és szilárd, akkor fiatalságotok minden megnyilvánulásában tanúi lesztek a békének és Krisztus bennetek lakó szeretetének.

Gyermekek, fiatalok, kezetekben van a világ és a történelem jövője. Ez a világ jobb, testvéribb és igazságosabb lesz, ha mostantól kezdve egész életek megnyílik Krisztus kegyelmének, a szeretet és a béke eszményének, amelyre az Evangélium tanít.

Mária, a béke Királynője és „a római nép üdvössége” (salus populi Romani) járjon közbe ezekért a szándékokért!

IGEN A GYERMEKNEK

A svájci püspökök körlevele 1977.

Amikor társadalmunkban a gyerekekről esik szó, két ellentétes gondolkodásmód nyilvánul meg. Egyeseknek a gyermek mindig az emberi szerelem vágyva vágyott gyümölcse; minden esélyt meg kell adni a gyermekeknek és a fiataloknak életük sikeréhez; semmit sem szabad elhanyagolni annak érdekében, hogy a gyermek kibontakozzék, kialakuljon. Mások merőben ellentétes eszmék szószólói. Ezek különösen a lakástervezésben nyilvánulnak meg, amely csupán kis számú család figyelembe vételével történik, úgyhogy egy népes család gyakorlatilag nem tud megfelelően elhelyezkedni; egyébként sok tulajdonos szívesebben fogad be gyermektelen házaspárokat. A nagyméretű bútorok divatja és a gépesítés követelményei arra vezetnek, hogy a gyermek számára szükséges élettér mind jobban szűkül. Ilyenformán a nagy családok mindinkább bűnhődnek. Ha egy házaspárnak kettőnél több gyermeke van, egyesek felelőtlenséggel vádolják őket, és az az asszony, aki harmadik vagy negyedik gyermekét várja, bántó megjegyzéseknek teszi ki magát.

Ugyancsak problematikusá válik a gyermek elfogadása a munkahelyek bizonytalansága miatt is. Ez egyaránt érinti a svájci és a vendégmunkásokat.

Egy bizonyos demográfiai felfogás is hozzájárul a népes család megkérdőjelezéséhez: azt mondják, óvakodnunk kell a túlnépesedés kockázatától. Nos, tudnunk kell, hogy Svájc azok közé az országok közé tartozik, ahol a születés-